

Con đường trung đạo: Triển vọng của phật giáo về giải pháp xung đột chính trị ở thái lan

Somboon Watana (*)

Phùng Kim Yến dịch

Tóm Lược

Theo học giả Chaiwat Satha Anand từ thời đại sơ khai nhất, xã hội loài người luôn có những xung đột, lý do vì con người sống trong các môi trường văn hóa xã hội khác biệt nhau. Hòa thương Giáo sư Tiến sỹ Phramaha Hansa Dhammhaso cũng có ý kiến cho rằng trong thế giới hiện tại, với sự đa dạng của các nền văn hóa, ngôn ngữ, triết lý, tôn giáo, rất dễ có khả năng xung đột phát sinh dù chỉ có hai người hay hai nhóm người. Có nhiều lý do tại sao con người và xã hội bị dẫn đến sự xung đột.

Thực tế, xung đột phát sinh, trong phạm trù này có thể được xem là chuyện tự nhiên và cần thiết trong xã hội loài người (theo Pramaha Hansa Dhammhasa, 2009).

Có nhiều loại xung đột, nhưng xung đột nào có sức mạnh hủy diệt con người nhiều nhất chính là xung đột về chính trị.

Xung đột chính trị xảy ra trên thế giới từ quá khứ đến hiện tại đã giết hại rất nhiều người, con số thật lớn. Xung đột chính trị trong một đất nước đưa đến sự thống khổ cho người dân, và đưa đến nội chiến. Xung đột chính trị giữa hai quốc gia có thể dẫn đến chiến tranh thế giới. Xung đột chính trị trong nước sinh ra những trở ngại tiêu cực đối với sự phát triển đất nước làm suy giảm phúc lợi và sự bình yên của người dân.

Thái Lan là một trong những quốc gia đã và đang đối mặt với những xung đột chính trị từ năm 2548 theo lịch Thái (2005 DL) đến ngày nay. Kết quả là đất nước không phát triển một cách hiệu quả trên lãnh vực kinh tế và xã hội. Không ai biết khi nào xung đột được giải quyết. Từ thời xa xưa cho đến ngày nay, đạo Phật đã góp phần kiến tạo nền hòa bình cho Thái Lan. Cuộc xung đột gần đây đang thách thức quan điểm của Phật giáo cũng như sự đóng góp các giải pháp cho cuộc khủng hoảng hiện tại.

Đạo Phật nghiên cứu và giải quyết cuộc xung đột như thế nào.

Mục đích của bài viết này là phân tích cuộc xung đột chính trị ở Thái Lan, cùng với sự trợ giúp từ những lời dạy của đức Phật về con đường Trung Đạo (Majjimatipadna), nơi đó Phật giáo đứng ngoài cuộc xung đột chính trị ở Thái Lan.

Cuộc xung đột chính trị ở Thái Lan.

Khi tôi viết về đề tài này, Bangkok thủ đô của Thái Lan rơi vào cuộc xung đột chính trị có hơn 10,000 người biểu tình từ tháng 11- 2013 đến tháng 2 - 2014. Có khoảng 150,000 người biểu tình do Ủy ban Nhân dân Cải cách Dân chủ lãnh đạo bởi ông Suthep Thaugushan phản đối chính phủ của Thủ Tướng Yingluck Shinawatra. Nguyên nhân chính ban đầu từ những người phản đối là do chính phủ của Thủ Tướng Yingluck Shinawatra đã trình Quốc Hội thông qua đạo luật ân xá chính trị vào tháng 10-11 năm 2013, chính phủ của bà đã bị anh trai của bà là ông Thaksin Shinawatra điều khiển (theo tác giả Jonathan Head 2013). Vì vậy, ngày 9 tháng 12 năm 2013 Thủ Tướng

Yingluck đã phải giải tán quốc hội, kêu gọi bầu cử quốc hội mới ngày 2 tháng 2, 2014.

Cảm nhận ban đầu của cuộc khủng hoảng hiện nay ở Thái Lan có thể quay ngược trở lại cuộc xung đột chính trị năm 2006, khi chính phủ cựu Thủ tướng Thaksin Shinawatra bị một số đông dân chúng lãnh đạo bởi ông Sondhi Linthongkul phản đối, cuối cùng cuộc đảo chính bị thất bại vào ngày 9 tháng 9 năm 2006. Từ năm 2006 đến 2013 đã hơn 8 năm qua, Thái Lan rơi vào toàn bộ bóng đen của các cuộc xung đột chính trị, nhiều lần gần như đối diện với nội chiến.

Nguyên nhân nào của cuộc xung đột chính trị này ?

Để trả lời câu hỏi trên tác giả sẽ trích dẫn những lời giải đáp có liên quan từ các vị học giả sau đây :

Theo Giáo sư Tiến sỹ Somparn Promta, hiện tượng xung đột chính trị phát sinh bởi xung đột giữa nông thôn và thành thị.

Như ông đã nói : “ Thế đấy, có thể nói vấn đề nghiêm trọng ở Thái Lan chính là người dân nông thôn đã chọn các chính khách không đủ tiêu chuẩn đại diện cho cả nước và người dân thành thị nhận ra rằng những chính khách này không được phép đại diện cho cả một quốc gia. Người dân nông thôn nghĩ rằng các chính khách do họ lựa chọn là những người chỉ đại diện cho vùng nông thôn của họ mà thôi, còn những người thành thị thì nghĩ các vị này không làm điều gì cả để gọi là đại diện cho toàn đất nước.

Đây là nguồn gốc của xung đột gây ra những thống khổ triền miên trong chính trường Thái Lan. (theo Somparn Promta 2009 : 194). Ngoài ra Giáo sư Tiến sỹ Somparn Promta còn nêu lý do để bênh vực quan điểm của ông nêu trên khi cho rằng đằng sau những cuộc xung đột của hai nhóm, giữa hai nhóm có hai quan điểm khác nhau về hai điều khác biệt nhau, trong khi cả hai nhóm đều không biết rằng họ đang sử dụng chính sự khác biệt để biện hộ cho quan điểm của họ.

Điều thứ nhất là lý thuyết chính trị. Điều thứ hai là lý thuyết chính trị “ thép “. Điều thứ nhất là lý thuyết chính trị về Dân Chủ dựa trên tiếng nói của đa số. Nếu có bất cứ sự phê phán nào, chỉ có đường

lối Dân chủ sẽ giải quyết vấn đề khi được yêu cầu. Điều thứ hai không nằm trong đường lối Dân chủ mà nằm ở những người tin rằng đường lối của họ có thể giải quyết hữu hiệu những vấn đề chính trị (theo Somparn Promta 2009 :198-199).

Trợ lý Giáo sư Tiến sỹ Phramaha Dhammhaso đưa ra quan điểm về nguyên nhân cuộc khủng hoảng chính trị ở Thái Lan, chính những lợi ích, nhu cầu, giá trị bị tước đoạt và sự bất bình đẳng cơ cấu kinh tế, chính trị, xã hội là nguyên nhân chính của xung đột. Ông cũng ủng hộ quan điểm của Somparn Promta trước các quan điểm khác nhau trên thế giới về Dân chủ, như ông đã nói, tính chất quan trọng dễ thay đổi của xung đột và bạo lực chính là sự nhận định khác nhau về ý nghĩa và cách diễn dịch cái gọi là Dân chủ.

Để trả lời cho những quan điểm đã trình bày, xung đột chính trị ở Thái Lan, theo ý kiến của tác giả đây thuộc về vấn đề kinh tế - một nhu cầu căn bản của người dân, như đức Phật đã dạy, theo thuật ngữ là “ lòng tham muốn “. lòng tham muốn làm cho người dân có thành kiến đối với các quan điểm chính trị, và là điều kiện cơ yếu gây xung đột giữa nông thôn và thành thị. Đa số người dân sống ở nông thôn và họ là người nghèo, còn thiểu số sống ở thành thị là người giàu. Người nông thôn nghĩ rằng các thành phố sở hữu quá nhiều quyền hành, quyền lực và hiện thực hạ tầng cơ sở trong nước. Những bất bình đẳng này đã dẫn đến nguồn gốc xung đột chính trị ở Thái lan.

Triển Vọng Phật Giáo Giải Quyết Xung Đột Chính Trị Thái Lan.

Nhiều học giả cho rằng thật là khó áp dụng những lời dạy của đức Phật để giải quyết xung đột chính trị Thái Lan vì đức Phật đã dạy con người chấm dứt khổ đau trong đời sống mỗi cá nhân, không phải khổ đau trong đời sống xã hội ví dụ như xung đột chính trị. Áp dụng những lời dạy đức Phật đối với xung đột chính trị ở Thái Lan hiện nay chỉ là ước mơ, một ước mơ khó thành hiện thực. Tôi hoàn toàn không đồng ý với quan điểm này. Tôi nghĩ đây là một ước mơ tràn đầy hy vọng.

Bởi vì những lời dạy của đức Phật đã bắt rễ ở đất nước Thái Lan trong thời gian lâu dài, ảnh hưởng đến tâm hồn của người Thái. Đất nước Thái Lan được biết đến là đất nước của “ Nụ Cười “, bởi người

Thái có lòng từ bi, tử tế và chia sẻ là sức mạnh đoàn kết họ cho đến tận cùng. Và triết lý của đạo Phật về “ Vô Ngã “ điểm đặc sắc trong Phật giáo có thể nhắc nhở họ tất cả đều cùng là người Thái, cuộc nội chiến sẽ không thể xảy ra.

Ý tưởng giải quyết xung đột ở Thái Lan, theo quan điểm Phật giáo tác giả đã diễn dịch, tôi tán đồng sự phân quyền chính là lòng từ (Metta) và tâm Bi (Karuna) có tính cách thực tiễn theo lời đức Phật dạy.

Sự tập trung quyền lực là nguyên nhân của sự bất bình đẳng giữa những người có quyền hành với những người dân thường ở các nước. Tập trung như vậy không được thừa nhận trong đạo Phật, như Thượng Tọa Thích Nhật Từ (2549:6) có viết : “ Đức Phật phản đối mạnh mẽ mọi hình thức bất công của xã hội. Đức Phật chấp nhận ai cũng cơ hội hình đẳng tham gia Tăng đoàn (Sangha) không quan tâm đến giai cấp, tín ngưỡng, sắc tộc, thân phận xã hội và giới tính “.

Các nhà chính trị nên phân chia quyền trong kinh tế, giáo dục, quyền lực chính trị và hạ tầng cơ sở là nhu cầu căn bản của người dân. Nếu những nhu cầu này được chia sẻ công bằng giữa người dân nông thôn và thành thị, quan điểm lệch lạc về xung đột chính trị có thể được giải quyết.

Những người nắm giữ quyền lực chính trị phải nhận thức rằng tất cả người dân trong nước đều là người thân và bạn bè của họ. Từ lâu nay, các nhà chính trị điều hành đất nước không có quan niệm rộng mở như vậy, vì vậy đa số người dân vẫn nghèo khổ, xung đột kinh tế nổi lên và đưa họ đến xung đột chính trị như gần đây.

Không chỉ ở Thái Lan đang đối diện với cuộc khủng hoảng chính trị, Vào tháng 12 năm 2013, Cambodia cũng phải đối diện với cuộc khủng hoảng, xung đột chính trị. Hơn 100,000 người biểu tình phản đối vì chính phủ không cho họ có cuộc bầu cử mới, trong sạch, bất hạnh thay một số người đã bị chết. Gần đây, hơn 20 người cũng bị giết bởi những người không muốn có cuộc bầu cử trong tình hình khủng hoảng chính trị ở Bangladesh.

Tóm lại vấn đề tập trung quyền lực là nguyên nhân gốc rễ cuộc

xung đột chính trị của 2 nước này. Tập trung quyền lực không phải là con đường Trung đạo theo quan điểm Phật giáo, mà là con đường cực đoan, bởi những người điều hành có quá nhiều bám chấp (Tanha), Tụ ngã, (Māna) và Tà kiến (Michaditti)theo thuật ngữ Pali. Vì vậy họ thiếu từ bi với chính nhân dân của họ và tập trung quyền lực chính đất nước họ. Ở đây có thể kết luận siết chặt sự bình đẳng và công bằng đối với các nhu cầu thiết yếu làm cho người dân bức tức và dễ dàng đi theo các chính trị gia nào cho họ cơ hội đạt được nhu cầu cơ bản đó. Rồi xung đột giữa những con người như thế gọi là xung đột nông thôn và thành thị, dẫn đến xung đột chính trị.

Hầu hết người Thái là Phật tử. Họ phải là Phật tử thực sự trong đó họ phải học tập, thấu hiểu và sống phù hợp với lời dạy của đức Phật.

Về Phật giáo, tôi có thể nói rằng, tất cả những lời dạy của Đức Thế tôn về đạo đức chính là con đường Trung đạo, trong đó Trung đạo nếu áp dụng một cách thích hợp là phương tiện đưa con người đến mục tiêu , thí dụ chấm dứt khổ đau theo từng mức độ khác nhau khi thực hành Phật pháp. Phân tích những lời dạy của đức Phật, trong trường hợp khủng hoảng chính trị ở Thái Lan gần đây từ tháng 11 năm 2013 đến tháng 2 năm 2014, tôi tin rằng những lời dạy của đức Phật về Avihimsa (bất bạo động) đã được Thủ tướng Yingluck và Ủy Ban Nhân dân Cải cách Dân Chủ lãnh đạo bởi ông Suthep Thangsuban áp dụng, cả hai đều tuyên bố không sử dụng bạo lực với nhau.

Do chính phủ của Thủ tướng Yingluck đã ra lệnh mạnh mẽ cảnh sát không được dùng bạo lực với người biểu tình. Nhờ vậy mà 3 tháng qua, Ủy Ban Nhân dân Cải cách Dân chủ biểu tình nhưng cảnh sát không dùng bạo lực đối với người biểu tình của Ủy ban. Ngược lại khi nhìn vào trường hợp xung đột chính trị ở các nước khác, đã có nhiều người bị giết chết. Ở đây tôi có thể nói nền Dân chủ của Thái Lan có phát triển khá hơn. Vì Thái Lan hiện nay, cuộc khủng hoảng chính trị gần đây đã được giải quyết bằng cách áp dụng con đường Trung đạo (của Phật giáo) trong trường hợp này chính là phẩm chất Sammavaca “ Chánh ngữ “ (nói lời đúng đắn).

Sammavaca, Chánh ngữ là con đường duy nhất giúp ra khỏi sự xung đột không có bạo lực. Sự thật chính là đạo đức cơ bản mà tất cả con người đều cần đến. Xung đột chính trị càng gia tăng nhiều hơn

nếu xử dụng “ tà ngữ “ (nói lời sai trái).

Tính chất của Chánh ngữ là gì ? Dhammapanda viết : “Nói và hành động với tâm bình an và niềm hạnh phúc theo sau giống như cái bóng không xa rời “. Chánh ngữ là tránh xa sự nói dối, nói lời chia rẽ, nói lời lăng mạ, nói lời vô ích.

Chánh ngữ một trong thực hành của Bát chánh đạo có 4 thông số : nói sự thật, không gây bất hòa giữa người khác, không nói lời hung dữ, và không ba hoa (Nhất Hạnh 1999). Phramaha Hansa Dhammapaso đề cao mạnh mẽ ý nghĩa của Sammavaca, “ tôi có thể nói Sammavaca đóng vai trò chi phối trong đời sống hiện thực của con người trong xã hội, nhưng hầu hết người dân Thái không nhận ra ý nghĩa đó. (theo Phramaha Hansa Dhammasaro 2554:11).

Cuối cùng, do chủ nghĩa tư bản và độc tài được chấp nhận ở Thái lan, chúng đã đưa những người dân Thái vào khủng hoảng của xung đột chính trị. Thái Lan không nên phát triển quá độ theo chủ nghĩa tư bản. Vì đạo Phật luôn giữ quan điểm “ trung dung “ về nhận thức con người, trong đó con người bao gồm thân và tâm, không chỉ có tâm, cũng không chỉ có thân. Phát triển kinh tế quá độ chỉ phục vụ cho phần thân nhưng không phục vụ cho phần tâm của con người. Con người nên được phát triển dung hòa giữa tâm và thân.

May mắn thay, người Thái tin ở đạo Phật. Phật giáo đóng góp những lời dạy của đức Phật - Phật pháp- cho người Thái từ xa xưa, Phật giáo đã hiến tặng cho họ những nhận thức như thế. Ví dụ tốt nhất về ảnh hưởng Phật giáo đối với người

Thái chính là triết lý về một nền Kinh Tế Sung Túc mà người Thái phải học để sống một cách trung bình, không nô lệ thái quá cho sự ham muốn (Tanna).Triết lý về nền Kinh Tế Sung Túc được Tổ chức Chaipattana lý giải với 3 trụ cột như sau

1. Trung Bình : Sự sung túc nên ở mức độ không nên tiêu xài quá ít hoặc quá nhiều cho mình hay cho người khác. Thí dụ nên sản xuất và tiêu thụ ở mức độ trung bình.
2. Hợp Lý: Quyết định liên quan đến mức độ sung túc cần phải thực hiện theo tỷ lệ cùng với sự quan tâm đến các nhân tố tham gia, sự

quan ngại cản trở về hậu quả do hành động.

3. Quản Lý Rủi Ro : Chuẩn bị đối phó với những tác động và biến đổi bằng sự xem xét xác xuất của các tình huống tương lai.

Các quyết định và hoạt động phải được thực hiện ở mức độ trung bình dựa trên 2 điều kiện:

1. Kiến thức : bao gồm kiến thức toàn diện ở các lãnh vực thích hợp, cùng sự cẩn trọng khi ứng dụng kiến thức trong nghiên cứu nhằm hiểu rõ các mối liên quan phạm vi nào có thể sử dụng kiến thức để hỗ trợ công tác quy hoạch và đảm bảo sự cẩn trọng trong quá trình hoạt động.
2. Đức hạnh được sách tấn, gồm ý thức về tính trung thực, nhẫn nại, kiên trì và thông tuệ để hướng dẫn cuộc sống con người.

“ Nền Kinh tế Sung Túc có thể áp dụng cho tất cả cấp bậc, ban ngành, khu vực, không cần giới hạn ở khu vực nông thôn hay thành thị, ngay cả các ngành như tài chính, bất động sản, thương mại quốc tế, đầu tư bằng cách áp dụng những nguyên tắc tương tự, nhấn mạnh đến việc thực hiện sự trung bình, sự hợp lý và sáng tạo, miễn nhiệm rủi ro cho chính cá nhân và xã hội” (Theo Chaipattana Foundation).

Tóm lại, để sống một cách trung bình là sống với năng lực của sự hiểu biết đúng đắn, hành động đúng đắn và đức hạnh.

Nếu người Thái có thể áp dụng nền Kinh Tế Sung Túc một cách phù hợp, họ có thể tránh xa khỏi những xung đột chính trị kéo dài.

Kết luận

Mặc dù xung đột chính trị ở Thái Lan đã phát sinh từ 8 năm trước, nó vẫn tiếp tục là nguyên nhân khiến Thái Lan mất cơ hội là một trong quốc gia lãnh đạo cộng đồng Á châu.

Tuy nhiên, người dân Thái có thể học từ đây, đặc biệt các nhà chính trị họ không nên làm bất cứ điều gì họ muốn để duy trì quyền lực và lợi ích của họ. Nếu các nhà chính trị hành động thái quá vì lợi ích của chính họ, họ sẽ đối diện với những vấn nạn trầm trọng như đã xảy ra gần đây.

Chính trị mà không có đạo đức là tội ác. Vì nền chính trị của Thái lan là Dân chủ nên người Thái phải học và hiểu ý nghĩa và thực chất của Dân chủ. Mahatama Gandhi đã nói về thực chất của Dân chủ: “ Dân chủ thực chất của nó có nghĩa là nghệ thuật và khoa học vận dụng mọi nguồn tài nguyên về vật chất, kinh tế, tinh thần ở mọi lãnh vực khác nhau trong nhân dân, nhằm phục vụ lợi ích chung cho tất cả họ “(H,27-5-1939 trang 143).

Thực chất của Dân chủ là mọi người đều đại diện cho những lợi ích khác nhau hình thành nên một quốc gia. Sự thật là dân chủ không phải không bao gồm đại diện đặc biệt cho những lợi ích đặc biệt, nhưng đại diện như thế không phải là sự thử nghiệm. Đó là biểu hiện của sự bất hoàn hảo.(H,22-4-1939 trang 99), như đã trích dẫn ở trang www.mkgandi.org. Sau cùng, tác giả cho rằng Thái Lan đã học bài học từ sự xung đột chính trị, và sẽ đạt đến nền Dân chủ thực sự như Mahatama Gandhi đã nói.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Sách

ชัยวัฒน์สถาอานันท์.(2539). **สันติทฤษฎี/วิถีวัฒนธรรม**.กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

พระมหากษัตริย์มหาจักรี, ผศ.ดร. (2554). สัมภาษณ์จาก “บุคคลิตีศึกษาศาสตร์”. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ : โรงพิมพ์ไต้๑๗เซ็นจูรี่จำกัด.

พระมหากษัตริย์มหาจักรี, ผศ.ดร. (2555). บัญชีจดหมายเหตุ :

คำนิยามแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บจก. สุขุมวิทการพิมพ์.

SompornPromta. (2009). “Wisdom, Loving-Kindness, and Politics:A Buddhist View on Current Political Situation in Thailand.” In Buddhist Approach to Political Conflict and Peace Development, 186-209.UNDV Conference Volume. The International Buddhist Conference on the United Nations Day of Vesak Celebrations 4-6 May 2552/2009 Thailand.

PhramahaHansaDhammahaso. (2009). “Wisdom, Loving-Kindness, and Politics:A Buddhist View on Current Political Situation in Thailand.” In Buddhist Approach to Political Conflict and Peace Development, 123-236.UNDV Conference Volume. The International Buddhist Conference on the United Nations Day of

Vesak Celebrations 4-6 May 2552/2009 Thailand.

Website

Jonathan Head.(2013). Thai PM Yingluk Dissolves Parliament and Calls Election. Accessed December 9,2556. Available from <http://www.bbc.co.uk/news/world/asia/>

MahatmaGhandi. Essence of Democracy.Accessed January 12,2557. Available from <http://www.mkgandhi.org/momgandhi/chap72.htm>

NhatHanh, Thich. The Heart of the Buddha's Teaching: Transforming Suffering into Peace, Joy, and Liberation. NY: Broadway Books, 1999.

NhatTu, Thich (2549. Buddhist Ideal Society.Accessed January 11,2557. Available from http://www.vesakday.mcu.ac.th/vesak49/article/pdf/Buddhist_Society.pdf

The Chaipattana Foundation.The Sufficiency Economy. Accessed January 7,2557. Available from http://www.chaipat.or.th/chaipat_english/index.php?option=com_content&view=article&id=4103&Itemid=293&lang=th